

Idi pa i ti čini tako (III): Na čelu preobrazbe svijeta

Kao kršćani, s mnogim drugima dijelimo čežnju da ostvarimo ideale koje želimo za naš svijet - pravdu, solidarnost, milosrđe. Međutim, ponekad ipak dođe do sukoba kada pokušamo raditi zajedno. Kako ljubav, pravda i solidarnost mogu postati stvarnost u našim životima?

14.04.2024.

Brzi pogled na bilo koju platformu društvenih medija ili stranicu s vijestima, kao i naše vlastito osobno iskustvo, pokazuju nam dvije stvari: da u svijetu ima mnogo patnje, a posljedično i da ima mnogo poziva da svijet bude bolji. Ponekad se ti glasovi čine skladnima, a mnogo puta su neskladni, jer traže različite, čak suprotne stvari. Ipak, želja za onim što treba, svijest o zajedničkoj ranjivosti i uvjerenje da moramo brinuti za druge definitivno obilježavaju našu svijest danas.

Slijediti Krista znači brinuti se za svijet i njegove probleme. Ako se „dobrota, zajedno s ljubavlju, pravdom i solidarnošću, ne postižu jednom zauvijek“, nego se „moraju ostvarivati svaki dan“[1], onda se svatko od nas mora zapitati kako treba djelovati: „Koja je moja uloga u svemu tome?“

Poziv da svijet učinimo našim

Ako dobro razmislimo, svijet je naš barem dvostruko. S jedne strane pozvani smo sustvarati svijet, a s druge strane pozvani smo ga suotkupiti.

Svemir je stvoren *in statu viae*, „u stanju putovanja” (Katekizam Katoličke Crkve, br. 302) i mi smo dobili zadatak surađivati u tom savršenstvu. S druge strane, svijet koji trebamo njegovati obilježen je grijehom, pa tako i patnjom. I to pokreće Kristovo srce. Kad je vidio mnoštvo koje je trebalo ozdravljenje od umora i bolesti, srce mu se sažalilo jer su bili uznemireni i napušteni kao ovce bez pastira (Mt 9,35-36) i On ih je neumorno čuvao. Ponovno je ganut kada oni koji su ga slijedili tri dana nisu imali što jesti (Mt 15,30-36). Svoje učenike uvlači u problem, potičući ih na razmišljanje o rješenjima i dajući im odgovornost za druge: Dajte im sami jesti (Lk 9,13). S ono malo što učenici mogu

pronaći, događa se čudo umnažanja kruhova i riba. Suočen s oskudicom, nevoljom ili patnjom, Krist je ganut - i što je još važnije, On nikada nije pasivan. On teži opipljivim potrebama, ali uvijek da dopre do duša i privuče ih vječnom životu (usp. Iv 6). I kao što ga je Otac poslao da otkupi sve ljude, šalje i nas da surađujemo u ovom otkupljenju (usp. Iv 20,21, Mt 28,18-20).

Drugim riječima, svi istinski kršćanski naponi da se uspostave pravedni načini djelovanja ili da se promiče solidarnost, motivirani su više od jednostavne želje da bol i patnja prestanu ili budu ublaženi. To je dobro i plemenito, ali Kristovo srce traži više: Po tome će svi znati da ste moji učenici ako budete imali ljubavi jedni prema drugima (usp. Iv 13,35). Dijete Božje zna da najdublja motivacija za društveno djelovanje leži u Božjoj ljubavi prema svijetu i cijelom čovječanstvu i da smo

pozvani vratiti svijet Bogu Ocu u Kristu, njegovu Sinu. On ili ona zna da „iako smo upozoreni da čovjeku ništa ne koristi ako dobije cijeli svijet, a izgubi sebe, očekivanje nove zemlje ne smije oslabiti, već naprotiv potaknuti našu brigu za kultiviranjem ove. Jer ovdje raste tijelo nove ljudske obitelji, tijelo koje je već sada u stanju dati neku vrstu predznaka novog doba.” [2]

Ključne vrline za služenje društvu

Poziv da se bude na čelu transformacije svijeta ne može ostati apstraktan. Briga, ili bolje ljubav, prevodi se u akciju: pravda, solidarnost i milosrđe su vrline koje treba živjeti. Svaki usavršava drugačiji aspekt izbora i aktivnosti koje provodimo u odnosu na druge. I svaki od njih može se živjeti u dva široka područja: u našem nastojanju da obnovimo strukture i sustave u našim različitim društvenim sferama

i u našim susretima s pojedinačnim osobama.

Pravednost se klasično definira kao navika koja nam omogućuje da svakome damo ili uzvratimo ono što mu pripada, dosljedno i predano.[3] Vrlina je koju možemo živjeti na horizontalnoj razini — sa svojim vršnjacima i kolegama — i na vertikalnoj razini, bez obzira jesmo li netko tko ima autoritet nad određenom grupom ili zajednicom. Jedan od ključnih načina da to živimo jest da se istreniramo prepoznati što doista dugujemo drugima na temelju našeg odnosa s njima. Stoga prvo možemo razmotriti kako živimo pravedno u svom profesionalnom radu radeći svoj posao dobro i s integritetom — ili, ako smo na vlasti, tako što ćemo stvarno paziti na dobro onih za koje smo odgovorni, a ne samo ciljati na profit . No, ako ozbiljno shvatimo činjenicu da nam je Bog povjerio

svijet, vidjet ćemo da se naša djelatnost ne smije zaustaviti na užem krugu posla ili obitelji. Mogli bismo razmisliti o dodatnim projektima ili pridruživanju inicijativama izvan onoga što već radimo, kako bismo stvorili uvjete da drugi članovi društva mogu živjeti u skladu sa svojim dostojanstvom.

Kao vrlina, solidarnost ističe našu međuovisnost. Ako pravda priznaje da svaka osoba zaslužuje određena dobra, solidarnost priznaje naše jedinstvo s drugima – to jest, da dijelimo istu ljudsku prirodu. To je „čvrsta i ustrajna odluka da se posvetite općem dobru“, [4] to jest, „razmišljanje i djelovanje u terminima zajednice.“ [5] S jedne strane, praktična vježba ove vrline slična je pravdi: svojim radom i projektima ciljamo na određene uvjete društva, tako da naši gradovi i zajednice postanu mjesta gdje svaka osoba može postići svoje

savršenstvo. S druge strane, solidarnost se također izražava u odvajanju vremena za dijeljenje patnje, a ne samo za rješavanje. Neki od nas mogu biti tipovi koji javno zagovaraju određeni cilj; Recimo, na primjer, da pokušavamo podići svijest o mentalnom zdravlju i psihološkoj sigurnosti u obiteljima. Drugi mogu pokazati solidarnost na privatnije načine, jedan na jedan, poput obvezivanja posjećivanja bolesnih ili umirućih bez objave na društvenim mrežama. Solidarnost je osobito pozorna na ranjivost i patnju; ona je „rođena iz svijesti da smo odgovorni za krhkost drugih dok nastojimo izgraditi zajedničku budućnost” i „svoj konkretni izraz nalazi u služenju.” [6]

Međutim, kršćanska pravda i kršćanska solidarnost motivirane su mnogo više od priznanja zajedničke ljudskosti. Zašto bih mario za drugoga? Kada upotrijebimo leću

vjere, vidimo da jedinstvo ljudske rase ne proizlazi samo iz činjenice da dijelimo narav, već u tome što imamo zajedničko božansko i ljudsko podrijetlo, te zajedničko odredište i kraj.[7] Bog pun ljubavi je Stvoritelj svakoga od nas, i što je najvažnije, mi smo predodređeni za sreću s Bogom kroz Krista i njegovo Tijelo, Crkvu. Ukratko, postoji stvarno jedinstvo između svih ljudskih osoba; stvarno sjedinjenje koje se ostvaruje u ljubavi. Pravda i solidarnost nalaze svoj puni smisao samo ako mislimo da se dobar život čovjeka sastoji od ljubavi - milosrđa - čineći nas odgovornima za procvat jedni drugih u ovom i u budućem životu.

Uistinu, milosrđe nas prije svega sjedinjuje s Bogom.[8] Jedan konkretan način na koji ovo informira naše društveno djelovanje jest osiguravanje da su naši ciljevi, projekti i planovi uvijek koherentni s Evandjeljem, čak i ako možda nisu

eksplicitni o tome. Štoviše, kada se bavimo aktivnostima za dobrobit drugih, ne smijemo izgubiti iz vida činjenicu da upravo to jedinstvo s Bogom – njegova milost – čini mogućom ljubav prema bližnjemu. Kroz milosrđe, smatramo druge „nekako sjedinjenima sa sobom“, a ta nas ljubav „tjera da slobodno želimo tražiti njihovo dobro.“ [9] Ako se prema drugima odnosimo na ovaj način, možemo se približiti kulturi onoga što Papa Franjo naziva društvenim prijateljstvom: ljubav i bratstvo koje nikoga ne isključuje, otvoreno je svima, nadilazi granice i može biti čvrst temelj za gradove i zemlje.[10]

Svatko od nas nalazi se u različitim okruženjima i okolnostima. Štoviše, društva i njihovi pojedinci razlikuju se od zemlje do zemlje, pa će putovi ka materijalizaciji pravde, solidarnosti i milosrđa imati bezbroj varijacija. Ali postoje neki konkretni

koraci koje svi možemo razmotriti kako bismo postali zastupnici istinske pravde, solidarnosti i milosrđa.

Transformacija svijeta neprestanom transformacijom sebe

Prvi korak je kultivirati našu sposobnost da uočimo situacije potrebe. Da bismo upotrijebili bilo koju vrlinu, moramo biti u stanju uočiti pravu situaciju za to: u ovom slučaju, društveni problem. Možda je naš opseg preobrazbe malen, jer smo prvenstveno zaokupljeni svakodnevnim životom i našim neposrednim krugom djelovanja. Možda općenito znamo da problema u društvu ima mnogo, ali nismo zastali da ih pobliže pogledamo. Možda smo navikli vidjeti ili čuti loše vijesti i odmahivati glavom, a nikada nismo razmišljali o tome da dopustimo da te situacije progovore s

nama kako bismo odgovorili. A možda nas to čini manje osjetljivima čak i na potrebe onih pored nas.

Odabir njegovanja percepcije može značiti više gledanja ili čitanja vijesti, obraćanja pozornosti na okolinu dok se vozite iz jednog dijela grada u drugi, gledanje oglasne ploče ili Facebook stranice naše župe ili škole, praćenje vijesti ili računa na društvenim mrežama... Svako društvo ima barem jedan sektor koji treba pravdu, solidarnost i milosrđe: starije koji su prepušteni sami sebi; smrtno bolesni; ljude bez odgovarajuće hrane, vode ili skloništa; osobe s invaliditetom i obitelji koje ih uzdržavaju (ili koje ih napuštaju); duševno bolesne ili psihički poremećene; neobrazovanu ili nedovoljno obrazovanu djecu ili odrasle; izolirane zajednice, možda domorodačkih ili imigrantskih skupina; beskućnike i izbjeglice; žrtve nasilja ili zlostavljanja; žrtve

prirodnih katastrofa; nezaposlene ili nedovoljno plaćene; radnike u nehumanim radnim uvjetima; ljude u zatvoru; ljude koji žive u nesigurnim ili ratom zahvaćenim područjima; ljude bez pristupa slobodnom vremenu, sportu, umjetnosti ili kulturi; socijalno napuštene osobe (samohrane roditelje, djecu s ulice, ovisnike o drogama, mlade koji ne idu u školu, žrtve bullyinga)... Njihovo nabranje nam pomaže vidjeti da doista ne nedostaje prilika za djelovanje.

Stoga je sljedeći korak posvetiti se akciji, a ne samo osjećaju. Možda vas gore navedeni primjeri podsjećaju na konkretne slike iz nedavnih lokalnih ili međunarodnih vijesti. Živimo u svijetu u kojem riskiramo biti pasivni pred stalnim unosom podataka. Istinska solidarnost ne znači samo osjećati suosjećanje s nesrećama koje vidimo, već i nastojati ublažiti patnju kad god možemo. Ne možemo

ponuditi rješenja za svaki problem o kojem čujemo. Ali možda možemo proučavati kako naš rad može doprinijeti pravednijem društvu ili kako možemo uklopiti dodatni društveni projekt u naše vrijeme, možda čak i s obitelji ili prijateljima. Ako se problemi velikih razmjera čine izvan naše lige (iako nekima od nas možda nisu nedostižni), onda možda možemo dati kakav prilog i donaciju organizaciji koju poznajemo.

Ako se odlučimo uključiti u neku društveno-građansku aktivnost, još jedna važna navika koju trebamo steći jest razmišljanje i planiranje smislenog i trajnog učinka, čak i ako je to nešto poput jednodnevnog boravka u skloništu za osobe s invaliditetom. Iako bi neki od nas mogli biti ograničeni na kratkoročne događaje, doista bi bilo uzaludno pružati samo flastere ili stvarati dobre osjećaje. A ako su neki od nas

u stanju provoditi dugoročne inicijative, moramo izbjeći stvaranje trajne ovisnosti o pomoći. Dobre projekte možemo izvesti ako jasno identificiramo ciljeve koje želimo postići u vremenskom roku koji imamo: recimo, u ovom jednodnevnom posjetu prihvatilištu za osobe s invaliditetom, naše volontere učimo afirmirati svoju osobnost i ističemo da je dobro pružiti štićenicima društvo, budući da su napušteni. Također možemo izvesti dobre projekte ako doista razmislimo o problemu koji imamo pri ruci i dođemo do korijena problema, tako da će intervencije koje dizajniramo osnažiti osobe kojima pomažemo, dajući im sposobnosti i alate da na kraju pomognu sami sebi. Umjesto jednostavnog besplatnog obnavljanja domova za siromašnu zajednicu, na primjer, možemo uključiti osobe tako da doista osjećaju vlasništvo nad domovima i posvete se

osposobljavanju za rad tako da imaju sredstva za održavanje zdravog i humanizirano okruženja.

Papa Franjo nam kaže da „solidarnost znači puno više od uključivanja u sporadična djela velikodušnosti... To također znači borbu protiv strukturalnih uzroka siromaštva, nejednakosti, nedostatka posla, zemlje i stambenog prostora, uskraćivanja socijalnih i radnih prava. To znači suočiti se s destruktivnim učincima carstva novca... Solidarnost, shvaćena u svom najdubljem značenju, način je stvaranja povijesti.”[11]

Širenje naše zone udobnosti

Postati zastupnik pravde, solidarnosti i milosrđa ne završava na osobnim stavovima. Postoje barem još dva područja u kojima si kao kršćani možemo stalno postavljati izazove.

Kad se bavimo problemima oko nas, sigurno ćemo naići na ljude koji također strastveno žele "promijeniti svijet", ali koji možda razmišljaju ili žive na način koji nije informiran vjerom u Krista. Ipak, to ne znači da s njima ne možemo dijeliti neke zajedničke ciljeve koji su vjerni ljudskoj osobi. Jedan vrlo konkretan način življenja solidarnosti i milosrđa jest odvažiti se na dijalog s onima koji misle drugačije od nas; pronaći način da radimo zajedno s njima umjesto protiv njih. Pokušaj ponovne izgradnje pravde mogao bi uroditi više plodom ako se potrudimo prevladati polarizaciju, koja je posebno relevantna u današnjem okruženju, kako na internetu tako i uživo. Najprije moramo slušati i razgovarati, kako bismo otkrili što bi nas moglo ujediniti, kako bismo donijeli više dobra onima koji najviše pate u našem društvu.

Napokon se svaki put možemo odvažiti napraviti korak dalje. Na primjer, od pokušaja da živimo pravedno na poslu, možemo razmotriti istraživanje načina na koje naša tvrtka ili institucija mogu utjecati na drugu zajednicu. Kasnije bismo mogli procijeniti mogućnost suradnje u društvenoj inicijativi u potpunosti izvan posla. A onda možemo uključiti više ljudi. Odaberemo li određenu potrebu za rješavanjem, obvezujemo se na djelovanje, planiramo i surađujemo s dugoročnim rješenjima, tada će se pravda, solidarnost i milosrđe približiti stvarnosti u našem okruženju.

Vidjeti Krista u svakoj osobi

Kada pogledamo naš nesavršeni svijet, vidimo da su mogućnosti transformacije neiscrpne. Očigledno ima još mnogo posla, a mi smo pokušali odrediti različite navike

koje nas osposobljavaju za provedbu učinkovite društvene akcije, da ponudimo stvarna rješenja za probleme koje vidimo. Ali postoji jedna stvar koja mora biti u prvom planu uma i srca djeteta Božjeg: pravo poslanje kršćanina u svijetu ne sastoji se samo u rješavanju problema, već u davanju vrijednosti pojedinačnoj osobi.

Drugim riječima, učinkovitost je važna, ali tu ne možemo stati. Možda bismo uspjeli uspostaviti i održavati program za siromašnu skupinu, a možda bismo uspjeli stvoriti predanost solidarnosti među onima koji surađuju u tom programu. Ali ako oni kojima pomažemo za nas ostaju anonimna masa, puki "korisnici", tada još nismo dosegli srž Evandjelja. Pravda i solidarnost ne mogu se odvojiti od istinskog milosrđa, koje nam omogućuje vidjeti Krista u drugome. To bi moglo značiti da se u bilo kojoj aktivnosti u

kojoj sudjelujemo i u kojoj djelujemo pokušavamo usredotočiti na ljude koji su uključeni. „Šira rasprostranjenost socijalnih lijekova... koji danas omogućuju postizanje humanitarnih rezultata o kojima se u prijašnjim vremenima nije moglo ni sanjati - nikada neće moći zamijeniti djelotvornu nježnost, ljudsku i nadnaravnu, neposrednog, osobnog kontakta s našim bližnjima...”[12] Također se trudimo biti svjesni načina na koji gledamo na osobe kojima pomažemo, da znamo tko su, a ne samo što im nedostaje, jer svaka osoba je mnogo više od onoga što trpi.

Za vrijeme dok smo u kontaktu s onima kojima pomažemo, ulazimo u njihove potrebe i boli, nudeći im brigu, a ne stvarnost ili ravnodušnost.[13] To donosi pravu utjehu, kontakt čovjeka s čovjekom koji je jednako cijenjen kao i svako materijalno rješenje. Dijelimo

vrijeme, pažnju i prisutnost s njima, i tako ostvarujemo - i za njih i za sebe - Kristovu prisutnost. Na taj način dajemo „iskreni dar sebe”, što je naše istinsko ispunjenje.[14] Ne ljubimo samo bližnjega, nego svakom čovjeku „postanimo bližnji“, kao što je Krist od nas tražio.[15]

[1] Fratelli Tutti, br. 11

[2] Gaudium et spes, br. 39.

[3] „'...pravda je navika po kojoj čovjek svakome daje ono što mu pripada stalnom i trajnom voljom': a ovo je otprilike ista definicija kao ona koju je dao Filozof (Ethic. v, 5) koji kaže da 'Pravda je navika prema kojoj se za čovjeka kaže da je sposoban činiti pravedna djela u skladu sa svojim izborom' (Summa Theologica II-II, Q. 58, Art. 1 co.).

[4] Kompendij socijalnog nauka Crkve, br. 193.

[5] Fratelli Tutti, br. 116.

[6] Fratelli Tutti, br. 115.

[7] Usp. Laudato si', br. 202.

[8] ST II-II Q. 26, Art 1 co. i čl. 2 ko.

[9] Fratelli Tutti, br. 93.

[10] Usp. Fratelli Tutti, br. 94, 99.

[11] Fratelli Tutti, br. 116.

[12] Sveti Josemaría, Pismo 24-X-1942, br. 44.

[13] Usp. Mons. Fernando Ocáriz, Pastoralno pismo 14-II- 2017., br. 31.2.

[14] „Jer [Isus] je implicirao određenu sličnost između jedinstva božanskih Osoba i jedinstva Božjih sinova u istini i ljubavi. Ta sličnost otkriva da čovjek, koji je jedino stvorenje na zemlji koje je Bog želio za sebe, ne može u potpunosti

pronaći samoga sebe osim kroz iskreno darivanje samoga sebe« (Gaudium et spes, br. 24).

[15] „Isus od nas traži da budemo prisutni onima kojima je pomoć potrebna, bez obzira pripadaju li našoj društvenoj skupini ili ne. U ovom slučaju Samaritanac je postao bližnji ranjenom Judejcu. Pristupom i predstavljanjem sebe prešao je sve kulturne i povijesne barijere. Isus zaključuje prispodobu riječima: 'Idi i čini tako' (Lk 10,37). Drugim riječima, on nas izaziva da ostavimo po strani sve različitosti i da se, suočeni s patnjom, približimo drugima bez pitanja. Ne bih više trebao govoriti da imam bližnje kojima trebam pomoći, nego da sam moram biti bližnji drugima” (Fratelli Tutti, br. 81).

Pia K. Garcia

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/idi-pa-i-ti-cini-tako-iii-na-
celu-preobrazbe-svijeta/](https://opusdei.org/hr-hr/article/idi-pa-i-ti-cini-tako-iii-na-celu-preobrazbe-svijeta/) (13.12.2025.)